

de AAMBINDER

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

**GEREFORMEERDE GEMEENTE
LEIDERDORP**

04 Een levende
advent

06 Heeft God Zijn
volk verstoten?

20 Zó wil ik het

Christus de Gezondene

ds. G. Clements, Gouda

De Heere Jezus is op weg van Judea naar Galilea. 'En Hij moest door Samaria gaan'. Geen Jood zou door het land van Samaria gaan. Het waren in hun ogen halve heidenen. Nu lezen we: 'Hij moest'.

► En Hij moest door Samaria gaan.

Johannes 4:4

Het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan. Straks zal Hij zeggen: 'Mijn spijs is dat Ik doe de wil Desgenen Die Mij gezonden heeft'. Daar beseft deze vrouw helemaal niets van. Ze leeft zich met volle teugen uit in de lusten van het vlees.

Het stadje Sichar, het oude Sichem, lag precies tussen twee bergen, Ebal

en Gerizim. De discipelen zijn naar de stad om eten te halen. Jezus zit vermoeid van de reis bij de waterput. Dan komt daar een vrouw met een kruik op haar hoofd, ongezien, midden op de dag. De zon staat hoog aan de hemel. Eigenlijk geen tijd om water te sjouwen. Maar ze heeft er alles voor over, om maar niet met de zonde te hoeven breken. Ze gaat met de rug naar Jezus staan en weigert Hem zelfs te groeten. Christus moet de Eerste zijn om gehoor te krijgen.

'Jezus zeide tot haar: Geef Mij te drinken' (Joh 4:7). Hij begint niet gelijk bij de grote stukken des geloofs. Hij begint waar we druk mee zijn - midden in de dwaze gang van ons leven. Vrouw, waar ben je nu de hele dag mee bezig? Word je nog niet moe van die gebroken bakken die geen water houden? De Heere daalt in de bekering zo laag af. Voor het eerst klinkt in haar leven het krachtige Woord van God, om haar te trekken uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht.

De liefdevolle trekking

De gastvrijheid stond hoog aangeschreven in het Oosten. Je moet ook wel van steen zijn om een vermoeide reiziger geen water te geven. Zij is ook van steen. Wij hebben allen een hart van steen. Wie zal een stenen hart verbreken? Dat kan zelfs de meest bewogen prediking niet. Daar moet God Zelf aan te pas komen. 'Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader hem trekke'.

'Vrouw, indien gij de gave Gods kentet ...' Het is alsof Christus met de vinger haar aanwijst. Vrouw, u kent de Gave Gods niet. Mag ik dat ook aan u vragen, lezer? 'Kent u de Gave Gods?' U zit al zolang onder de Evangelieprediking. Of is het nog verborgen voor uw ogen?

De Samaritaanse vrouw begrijpt er helemaal niets van. Deze vermoeide Mens mij water geven? Onmogelijk! Calvijn schrijft: 'Ze probeert met haar

Bij de voorpagina:

GEREFORMEERDE GEMEENTE LEIDERDORP

In 1862 koopt ds. C. van den Oever een pand aan de Nieuwe Rijn te Leiden, dat hij twee jaar later laat verbouwen tot kerk en pastorie voor de al enige jaren bestaande Kruisgemeente. In 1870 verenigt deze gemeente zich met de plaatselijke Ledeboeriaanse gemeente. Zeven jaar later

wordt de band met de Ledeboeriaanse gemeenten echter verbroken en gaat men verder als vrije gemeente. In november 1907 wordt de gemeente toegelaten tot het kerkverband van de Gereformeerde Gemeenten. Vanwege de vele bouwtechnische gebreken aan het kerkgebouw en de parkeerproblematiek in de binnenstad verhuist de gemeente in 1988 naar de voormalige Gereformeerde Kerk (met 600 zitplaatsen) in Leiderdorp. In 1996 wordt het kerkgebouw getroffen door brandstichting. De schade bedraagt zo'n 700.000 gulden. De geschiedenis van de gemeente is beschreven in 'Gereformeerden aan de Nieuwe Rijn'. Het aantal belijdende leden bedraagt 183, het aantal doopleden 104.

gekkernijen en zotte antwoorden de boodschap van vrije genade tegen te staan'. U heeft geen kruik en ook geen koord. De put is wel 28 meter diep. Hoe denkt U aan water te komen? Bent u meer dan vader Jakob? Het gesprek stukt. Hoe moet het nu verder?

Al je volle aardse kruiken schieten tekort om God te ontmoeten

Christus gaat verder spreken over het levende water. De Heere stelt als het ware twee begeerten naar verschillende waterbronnen tegenover elkaar. De begeerte naar het brakke water van de wereld en de reine begeerte naar het water des levens. Wat begeert je nu? Ja, wat begeert u, lezer?

Het water van de wereld verzadigt niet. Daar ga je weer van dorsten. 'Een ieder die van dat water drinkt, zal wederom dorsten'. Al je volle aardse kruiken schieten tekort om God te ontmoeten. 'Maar zo wie gedronken zal hebben van het water dat Ik hem geven zal, dien zal in eeuwigheid niet meer dorsten'. Hij is de grote Uitdeler van menigvuldige genade.

De genadige openbaring

Er is inmiddels al veel gebeurd. Haar verzet is gebroken. Ze luistert aandachtig. Ze heeft zelfs al een vraag gesteld: 'Heere, geef mij dat water.' Toch schort er veel aan die vraag. Ze wilde op een gemakkelijke manier haar kruik vullen. Hoe krijg je arme zondaren toch ooit begerig naar het levende water? Door die andere vuile bron van wanbedrijven te zien.

Dat kan niet gemist worden in de oprechte bekering. De Heere zet de scherpste van Zijn heilige wet op haar ziel. 'Ga heen, roep uw man en kom hier' (Joh 4:16). Met die ene vraag legt Hij haar hart open voor een alwetend God. 'Gij zult niet echtbreken'. En dan blijft de Heere ook niet bij die ene zonde staan, maar Hij gaat van gebod naar gebod. Straks zal de vrouw belijden: 'Komt, ziet een Mens Die mij gezegd heeft alles wat ik gedaan heb' (Joh 4:29).

Eigenlijk beaamt ze het nu al. 'Heere, ik zie dat Gij een profeet zijt' (Joh. 4:19). U spreekt de volle waarheid. Wat moet ik eraan doen? Ze hoopt dat het nog te herstellen is. Moet ik op de Gerizim gaan bidden of in Jeruzalem? Zegt U het maar. Ik wil er alles aan doen. Ach, wat kan een overtuigd mens zwoegen om behoud. Maar de Heere snijdt al die wegen af. Het is alsof ze zoekende wordt naar een ander middel. 'Ik weet, dat de Messias komt, Die genaamd wordt Christus'. Daarover heb ik wel veel gehoord, maar ik arm zondaar, ben er nooit verlegen om geweest'.

Nu kan Jezus Zich niet langer verborgen houden. 'Ik ben het, Die met u spreek' (Joh. 4:26). Zo komt Hij Zich aan haar zondaarsziel te openbaren. Breid het voor uzelf maar uit, wat de rijkdom van deze Zaligmaker is. Hij is de hoogste Profeet om de weg der zaligheid te wijzen. Hij is de enige Hogepriester om met Zijn dierbaar bloed het vuile hart te wassen. Hij is de eeuwige Koning om satans kop te vermorzelen. 'Die gevang'nen vrijheid schenkt, en aan hun ellende denkt'.

U vraagt zich misschien af of Hij Zijn heerlijkheid zo ook aan u geopenbaard heeft? Wel, dan is het net als bij deze vrouw, dan vergeten we ons aardse watervat. 'Ja gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus' (Fil. 3:8). ♦

Uit:
MEER DAN OVERWINNAARS
ds. G.H. Kersten
(uitg. De Banier, 1953).

Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt.

Hebreeën 11:1a

HET ZALIGMAKEND GELOOF

De aan het Evangelie vijandige wettische leraars, met die zo de vrijheid van het Nieuwe Verbond bestrijdende trek in hen naar de oude Mozaïsche bedeling, dreigden af te trekken van het zoeken naar de verlossing in Christus alleen. Daarom handelt de apostel telkens over de heerlijkheid van Christus boven Mozes; en boven de priester van het Oude Testament. Niets mocht de Hebreeën verhinderen om hun zaligheid alleen in Christus te zoeken, ook niet de vervolgingen die dreigden.

Is de kerk niet door het geloof meer dan overwinnaar geweest? Dat geloof overwint de wereld, want het is een vaste grond der dingen die men hoopt; een vaste, onbedrieglijke grond, omdat het verenigt met en leeft uit Christus, de Levensbron.

Het kan zijn nut hebben om hier iets te schrijven over het zaligmakend geloof, te meer omdat er van dit geloof zulke vreemde opvattingen voor de ziel blijken te bestaan. Die zijn echter in strijd met het door onze vaders overeenkomstig Gods Woord beledene. Het geloof wordt bij de wedergeboorte door de Heilige Geest in de uitverkorenen gewerkt. Is het nodig te zeggen wat wij onder wedergeboorte te verstaan hebben? Deze nieuwe geboorte heeft niet eerst dān plaats in de rechtvaardigmaking in de consciëntie, waar de ziel het verzekerd bewustzijn verkrijgt met God in Christus te zijn ►

- verzoend. Dit stellen sommigen in onze dagen, in strijd met de belijdenis. Immers, in hun strijd met de remonstranten beled de oude Nederlandse Kerk met grote stelligheid:

'maar Hij dringt ook in tot de binnenste delen des mensen met de krachtige werking van dezelfde wederbarende Geest; Hij opent het hart dat gesloten is; Hij vermurwt dat hard is; Hij besnijdt dat onbesneden is. In de wil stort Hij nieuwe hoedanigheden en maakt dat die wil, die dood was, levend wordt; die boos was, goed wordt; die niet wilde, nu metterdaad wil; die wederspannig was, gehoorzaam wordt; Hij beweegt en en sterkt die wil also, dat hij als een goede boom vruchten van goede werken kan voortbrengen' (Dordtse Leerregels, hoofdstuk 3 en 4, par. 11).

'En dit is die wedergeboorte, die vernieuwing, nieuwe schepping, opwekking van de doden en levendmaking, waarvan zo heerlijk in de Schrift gesproken wordt, dewelke God zonder ons in ons werkt. En deze wordt in ons niet teweeggebracht door middel van de uiterlijke prediking alleen, noch door aanrading, of zulke manier van werking, dat, wanneer nu God Zijn werk volbracht heeft, het alsdan nog in de macht des mensen zou staan wedergeboren te worden of niet wedergeboren te worden, bekeerd te worden of niet bekeerd te worden. Maar het is een gans bovennatuurlijke, zeer krachtige, en tegelijk zeer zoete, wonderlijke, verborgen, en onuitsprekelijke werking, dewelke, naar het getuigenis der Schrift (die van den Auteur van deze werking is ingegeven), in haar kracht niet minder noch geringer is dan de schepping of de opwekking der doden' (Dordtse Leerregels, hoofdstuk 3 en 4, par 12).

Laat onze ziel toch aan deze leer der Waarheid verkleefd zijn, opdat wij niet met allerlei wind van leer worden omgevoerd.

► wordt vervolgd

Een levende advent

J. van 't Hul, Lieren

Zachárja is de naam, in het Hebreeuws. De Grieken maakten er Zacharias van. De betekenis van zijn naam klinkt ons in het Evangelie van Lukas als een blijde mare tegemoet: 'De Heere gedenkt', of 'Jehova is gedachtig geweest'.

► In de dagen van Herodes, den koning van Judéa, was een zeker priester, met name Zacharias.

Lukas 1:5a

Ergens in het stille gebergte van Judéa woont een godvrezend echtpaar, Zacharias en Elisabet. Het huis waar ze wonen moet een goed huis zijn geweest, want waar twee kinderen van God wonen, daar woont Hij Zelf, daar wordt Zijn heil verkregen en het leven tot in eeuwigheid. Zacharias en Elisabet (háár naam betekent 'God heeft gezworen' of 'de God gewijde') komen beiden uit het priestergeslacht van Aäron. De dienst des Heeren is hen lief. Ze leven met God en hopen op Zijn genade. Zacharias en Elisabet hebben zich voor God verootmoedigd en hebben hun reinigmaking en zaligheid buiten zichzelf leren zoeken. Ze behoren, zegt Wulfert Floor, 'tot dat volk waarvan de Heere gezegd heeft: Ik zal in het midden van haar doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op den Naam des Heeren betrouwen'. Dit zijn uitziende mensen met een biddend leven. Samen hebben ze het goed.

Stad in Juda

Zacharias en Elisabet wonen in 'een

stad van Juda' (Luk. 1:39). Welke stad het geweest is, weten we niet. De kanttekeningen denken aan Kiriath-Arbe, iets ten zuiden van Jeruzalem. Bijbelverklaarder Dächsel ziet nog andere mogelijkheden: ze kunnen ook gewoond hebben in het dorp dat nu Ain Karim ('bron van de wijngaard') heet. Op een berghelling staat daar nu nog een groot kloostercomplex dat gebouwd zou zijn boven de plaats waar het huis van Zacharias en Elisabet stond. Met 'een stad in Juda' kan ook bedoeld zijn Kirbet el Jehud, dat betekent zelfs letterlijk 'Stad in Juda'. Sommigen denken nog aan Hebron, 'hoofdstad van Juda', anderen eerder aan Jutta, de priesterstad die ook al door Jozua was genoemd (Joz. 15:55). We weten het niet. Een mens met een verduisterd verstand kan ook niet alles weten.

De dagen van Herodes

'In de dagen van Herodes, den koning van Judéa, was een zeker priester, met name Zacharias, van de dagorde van Abía; en zijn vrouw was uit de dochteren Aärons, en haar naam was Elisabet'.

Lukas (de enige van de vier evangelisten die deze geschiedenis beschrijft) begint in 'de dagen van Herodes'. Dat zijn donkere dagen.

► Zacharias en Elisabet wonen in 'een stad van Juda'. Welke stad het geweest is, weten we niet. De kanttekeningen denken aan Kiriath-Arbe, iets ten zuiden van Jeruzalem.

Sinds Maleáchi, vier eeuwen geleden, is er geen profeet die nog een woord van God heeft gesproken. Land en volk is in verval. Alles lijkt ingedommeld, staatkundig, maar erger nog, zedelijk ook en geestelijk nog veel meer. De laatste vromen zwijgen en de genade van de oude tijd lijkt wel verdwenen. De Romeinen zijn de baas en de hemel zwijgt. Het is een bange tijd.

De volheid des tijds breekt aan. 'Het is tijd voor de Heere dat Hij werke'.

Het zijn de dagen van koning Herodes de Grote. Hij is beroemd vanwege de herbouw van de tempel, maar nog meer berucht vanwege zijn wreedheid (Matth. 2:16). 'Hij was heiden in zijn denken en bijkans een beest in zijn leven' (I. Kievit). Herodes is als een vazal van keizer Augustus aangesteld om in Judéa toezicht te houden. Dan is de scepter dus wel van Judéa geweken. Het is

echt tijd dat Silo komt (Gen. 49:10), de Messias, de Zaligmaker van zondaren, Christus de Heere. De volheid des tijds breekt aan. 'Het is tijd voor de Heere dat Hij werke'.

De dagorde van Abía

De Evangelieschrijver Lukas is best uitvoerig in de informatie die hij over de priester Zacharias geeft. Hij duidt hem aan als 'een zeker priester, van de dagorde van Abía'. Deze Abía brengt ons naar de tempel in Jeruzalem. Daar komen tweemaal per jaar 24 groepen priesters bijeen om in die heilige gebouwen elk een week lang de schone tempeldienst te verrichten. Zo had koning David het in 1 Kronieken 24 georganiseerd. Boven elk van die 24 groepen (orden) was een hoofd geplaatst. Dit hoofd wees iedere ochtend bij loting aan de priesters hun godsdienstige werkzaamheden toe. Zo wist elke priester nauwkeurig wat er die dag van hem verlangd werd. In de dienst des Heeren moet het er ordelijk aan toegaan! De dagorde van Abía was de achtste groep. En in dit achtste tempelgezelschap komen we Zacharias tegen.

Een priester mocht alleen maar een vrome vrouw trouwen, een deugdzame huisvrouw op wie zedelijk en fatsoenlijk niets aan te merken was. Zo had Mozes het gezegd (Lev. 21:7). Zacharias heeft zo'n vrouw,

Elisabet. Samen kennen ze een levende advent.

Godvrezende mensen

Lukas weet nog meer over Zacharias en z'n vrouw: 'En zij waren beiden rechtvaardig voor God, wandelende in al de geboden en rechten des Heeren onberispelijk' (Luk.1:6). Dit zijn dus Godvruchtige mensen, niet in eigen oog, 'maar 'voor God', Die de harten kent en hun nieren proeft. Ze zijn rechtvaardig, niet door de werken der wet, want daardoor zal geen vlees gerechtvaardigd worden, maar ze zijn door God rechtvaardig gemaakt. Zacharias en Elisabet hebben geleerd de wereld te verlaten, hun oude natuur te doden en in een nieuw Godzalig leven te 'wandelen'. Genade heeft hen geleerd om hand in hand naar Gods wil te handelen en heilig voor God te leven. En dat doen ze niet zomaar wat half, maar met hun ganse hart en met alle krachten. Samen reizen ze naar Sion en onderweg leiden ze een eerlijk en oprecht leven. Ze zijn niet zondeloos, lang niet, maar ze leven - misschien wel al struikelend - toch 'onberispelijk', opdat de priesterlijke bediening niet gelasterd zou worden. Zacharias en Elisabet tonen hun geloof uit hun werken. 'De man was een vriend en de vrouw een vriendin van de Allerhoogste geworden' (Floor).

► wordt vervolgd

Heeft God Zijn volk verstoten?

ds. A. Schot, Nunspeet

Onze verbondenheid met Israël heeft ook te maken met de toekomstverwachting. Liggen er nog on vervulde beloften voor het volk Israël? Alleen aan deze vraag zou al een serie artikelen gewijd kunnen worden.

Verskillende profetieën uit het Oude Testament vragen om een duiding. Het Nieuwe Testament werpt licht over het Oude Testament. Ik beperk me nu tot een gedeelte van de Romeinenbrief.

In de eerste negen hoofdstukken schrijft Paulus over de voorrechten van de Joden. Maar voor degenen die voor de zaligheid het spoor van de werken der wet willen gaan, is Christus een aanstoot (Rom. 9:30-32). Over de verwerping van Christus zegt Paulus twee dingen: Israël is wel gestruikeld, maar niet om te vallen en hierdoor is de zaligheid de heidenen geworden (Rom. 11:11). Hun val

was daarom de rijkdom der wereld. God heeft Zijn volk echter niet voor goed verstoten. Er is nog een overblijfsel naar de verkiezing.

De apostel wijst erop dat er ook in zijn tijd nog Joden zijn die in Jezus Christus geloven. Daar is hijzelf een sprekend voorbeeld van. En hij is dat niet alleen. Het is als in de dagen van Elia. Er is een overblijfsel naar de verkiezing der genade. Dit ware Israël is de waarborg dat de Heere doorgaat met Zijn werk.

Toekomstverwachting

Om de toekomstverwachting te tekenen, gebruikt Paulus het beeld van de olijfboom. Door de struikeling van Israël is er plaats gekomen voor de inenting van wilde takken (de heidenen). Maar de Heere is Israël niet vergeten. Integendeel. Hij doet dit alles 'om hen tot jaloersheid te verwekken'. Het verbond der vaders blijft. Afgebroken takken (door ongeloof) zullen alsnog ingeënt worden (door geloof). In dat verband spreekt Paulus in Romeinen 11 niet alleen van Israëls 'val' en 'vermindering', maar ook van hun 'volheid' (vers 12); niet alleen van hun 'verwerping', maar ook

van hun 'aanneming' (vers 15); niet alleen van hun 'afgebroken worden', maar ook van hun 'opnieuw ingeënt worden' (vers 16-24).

De vraag is of deze belofte bestemd is voor al de natuurlijke nakomelingen van Abraham. Zijn de beloften bestemd voor iedere Israëliet? Paulus maakt duidelijk dat Gods beloften niet vervallen, maar dat niet allen Israël zijn, die uit Israël zijn (Rom. 9:6). In Romeinen 9:8 en Galaten 3:16 laat de apostel ook heel duidelijk zien dat de verbondsbelofte het geestelijk zaad van Abram geldt. Als Paulus spreekt over de 'volheid der heidenen' (vers 25) bedoelt hij toch ook niet alle heidenen, hoofd voor hoofd? De toekomstverwachting voor Israël staat in de context van Gods verkiezend welbehagen.

Een grote menigte

Toch is de reikwijdte van deze belofte niet gering. 'En alzo zal geheel Israël zalig worden' (Rom. 11:26). Het zal zijn als 'het leven uit de doden' (Rom. 11:15). De kanttekening schrijft: 'een zeer grote menigte, en gelijk als de ganse Joodse natie'. We willen in de toekomstverwachting voor Israël niet vervallen in het ene uiterste van 'een chiliastische heilstaat op aarde', naar een verkeerde exegese van Openbaring 20. Maar we willen aan de andere kant ook niet vervallen in het andere uiterste, 'dat er voor het volk Israël geen verwachting meer is'.

De vervangingstheologie ziet geen beloften meer voor het huidige Israël. Romeinen 9 tot en met 11 leert echter dat de lijn van Gods verbond voor Israël nog niet verbroken is. Ook al hebben we oog voor de geestelijke betekenis van de beloften voor Gods volk vandaag, dit is niet met uitsluiting van het Joodse volk. Belangrijke vragen zijn wel: Wie is Israël? En: Waar is Israël?

Er is nog verwachting voor het Joodse volk! We gaan maar niet speculeren over de wijze waarop dit alles zal geschieden. Paulus noemt het een verborgenheid (Rom. 11:25).

Het zal pas echt duidelijk worden als het zal plaatsvinden. Er zou meer over dit onderwerp te zeggen zijn. Een opmerkelijke tekst is bijvoorbeeld ook: 'En zij zullen vallen door de scherpte des zwaards, en gevankelijk weggevoerd worden onder alle volken; en Jeruzalem zal van de heidenen vertreden worden, totdat de tijden der heidenen vervuld zullen zijn' (Luk. 21:24). Wat is de betekenis van het tweede deel van de tekst? Het voert nu echter te ver om allerlei Schriftplaatsen uit te pluizen. Concluderend kunnen we zeggen: 'God heeft Zijn volk niet verstoten. Dat zij verre!' Zij blijven met betrekking tot de verkiezing 'beminden om der vaderen wil'. En als God Zijn volk niet verstoot, moeten wij dat ook niet doen!

De toekomstverwachting voor Israël staat in de context van Gods verkiezend welbehagen.

Prediking van het Woord

Wat de vervulling van de beloften betreft, moeten wij niet werelds denken. Christus sprak tot Pilatus: 'Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld'. Niet de steun van Amerika of de dreiging van Iran is bepalend voor de toekomst van Israël. Christus leert dat Zijn Koninkrijk komt door de prediking van het Woord. Die opdracht hebben de discipelen gekregen. Het is geen politieke kwestie, maar een geestelijke zaak. In een volgend artikel hoop ik nader in te gaan op de huidige situatie. ♦

► wordt vervolgd

De vrijspraak door God

ds. P.D. den Haan, Rijssen

En Jezus zeide tot hem: Zie dat gij dit niemand zegt; maar ga heen, toon uzelf den priester, en offer de gave die Mozes geboden heeft.

Mattheüs 8:4a

De Heere Jezus heeft de drievoudige opdracht aan de genezen man gegeven. De man moest terug naar de plaats waar dat verschrikkelijke oordeel had geklonken in zijn leven. Hij moest zich laten zien aan de priester, zodat het oordeel zou worden weggenomen en het werk van de Heere Jezus in Zijn leven zou worden bevestigd. God veroordeelt en God spreekt vrij. Daar ligt voor ons ook onderwijs in.

Daarom gaan we nog één keer naar Leviticus 14. Twee woorden staan centraal in de offers die gebracht moesten worden naar Gods wet, die we lezen in Leviticus 14: 'reiniging en verzoening.' Twee woorden waarin de Heere liet zien aan het volk van Israël dat alleen reiniging en verzoening een zondaar kan terugbrengen in Zijn gemeenschap. We zouden ook twee andere woorden kunnen gebruiken: heiligheid en rechtvaardigheid. Zonder deze twee zaken is het onmogelijk om God te kunnen ontmoeten.

Voor de reiniging en de verzoening waren deze offers nodig. In de offers die gebracht werden, liet de Heere zien dat de reiniging en de verzoening buiten de zondaar ligt. Die offers wezen immers heen naar het ene offer van het Lam, aan het kruis volbracht. Het oordeel van de priester over de genezing van een melaatse vond dus plaats op grond van reiniging en verzoening, teweeggebracht door de offers die heenwezen naar het Offer. De offers tonen

het fundament van de verklaring van de priester.

Zo zal de Heere alleen een zondaar kunnen vrijspreken van schuld en straf op grond van de reiniging en de verzoening die Zijn Zoon door Zijn offer heeft aangebracht. De Heilige Geest leidt de zondaar terug naar God. Wat is het groot om door het geloof te mogen zien op de uitnemendheid van Christus in Zijn Borgwerk. Wat een wonder wanneer de Heilige Geest het offer van Christus toepast en de zondaar Zijn offer door het geloof mag toe-eigenen.

Maar daar eindigt het niet. Uit dat wonder spruit een verlangen om uit Gods mond te mogen horen dat het oordeel is weggenomen en de vrijspraak wordt toegekend. Dat verlangen wordt opgewekt door het onderwijs van Jezus. De drievoudige opdracht komt ook tot Gods kinderen die mogen geloven dat Christus voor hen is gestorven aan het kruishout op Golgotha. Het is voor hen echter nodig om te mogen weten dat het goed is tussen God en hun ziel. Zodat een zondaar kan roemen: 'Ik heb het zelf uit Zijnen mond gehoord...'. Kennen wij dit werk van de Heilige Geest in ons leven?

Vragen:

1. Welke twee woorden staan centraal in Leviticus 14? Wat betekent dat voor ons?
2. Wat is het werk van de Heilige Geest in het leven van Gods kinderen?
3. Waarom moet een zondaar terug naar God?

‘Nee, het is nog niet begonnen’

A. Bel, Vlaardingen

‘Ik heb veel op gezelschappen van Gods kinderen verkeerd en met zeer groot genoegen’. Dat schreef ds. G.H. Kersten eens. Maar op de gezelschappen ging het niet altijd goed.

Eliëzer Kropveld (1840-1920) was van Joodse afkomst. In 1870 werd hij predikant van de Christelijk Afgescheiden Gemeente in Veldhausen (graafschap Bentheim). Daarna heeft hij een zestal gemeenten in Nederland gediend.

Ds. Kropveld heeft in 1883 eens geschreven over gezelschappen. Dat deed hij in "De Roepstem", een kerkelijk weekblad.

‘Meer dan eens hebben wij erover nagedacht hoe het toch komt dat de eenvoudige, maar hartelijke gezelschappen, die soms zulk een rijke zegen hebben afgeworpen, thans zo weinig meer worden gehouden. (...) Zijn we niet willens blind, dan moeten wij erkennen dat er over het algemeen een sterke achteruitgang is waar te nemen op het gebied van het geestelijk leven; dat er is een verachtering in de genade, en dat niet weinige wijze maagden met de dwazen in slaap zijn gevallen.

Of is het niet waar dat er thans veel meer over het leven dan uit het leven gesproken wordt? Is het niet waar dat zelfs onder het volk van God, wanneer zij op de dag des Heeren als familie of kennissen elkander bezoeken, veel meer gehandeld wordt over kerken en leraars, over boeken en bladen, dan wel over de gemeenschap met God, over de bevinding der heiligen? (...)

En als men zegt, zoals we weleens hebben horen beweren, dat die vrome gezelschappen meer nadeel dan voordeel doen en dat ze een ongezond geloofsleven bevorderen, dan antwoorden we dat in onze zondige wereld alles onvolmaakt en met zonde bezoedeld is, dat de heiligste dingen tot een onheilig doel kunnen worden misbruikt, en dat er geen lichtzijde wordt gezien of er staat een schaduwzijde tegenover. (...)

Wat is het wenselijk indien men weer algemeen behoefte gevoelde om elke week een uurtje af te zonderen, ter christelijke samenspreking over het Woord des Heeren, en naar aanleiding daarvan over de verborgen omgang met God.

Kinderen Gods, schaaft u tot dit doel dan kinderlijk bijeen, met de bede in het hart dat de Heere die pogingen moge zegenen, tot nauwere verbinding aan elkander, en tot opwekking van het leven des geloofs’.

Met zeer groot genoegen

Op 23 maart 1944 beantwoordde ds. G.H. Kersten in het "Mededeelingenblad" een vraag over gezelschappen. De Saambinder kon toen in verband met de oorlogsomstandigheden niet verschijnen.

‘X. vraagt of hij het bezoek aan de gezelschappen van Gods kinderen nalaten moet, nu zijn vrouw

en kinderen daartegen grote bezwaren maken.

Ik heb veel op gezelschappen van Gods kinderen verkeerd en met zeer groot genoegen. Maar iemand heeft ook huiselijke plichten en die mag hij niet verzaken. Als vader behoort X. leiding te geven in zijn gezin en vrouw en kinderen niet avond aan avond alleen te laten zitten. Ik weet niet of hij dit doet, maar wellicht komt de tegenstand van zijn huisgenoten daaruit voort. Ook is een gezelschap niet gelijk te stellen met de samenkomsten in Gods huis, van welke laatste de apostel schrijft: ‘Laat de onderlinge bijeenkomsten niet na’, ook niet al wordt tegenstand geboden. Doch bij de betrachting van deze les zal het huisgezin niet worden verwaarloosd. Integendeel, vrouw en kinderen hebben mede te gaan’.

Van hart tot hart

Een predikant vertelde eens over een gezelschap waar het niet goed ging, althans het begin niet. De bijeenkomst werd geopend met gebed. Dat was natuurlijk goed, dat was zelfs nodig. Maar in het gebed - als je het tenminste een gebed zou kunnen noemen - werd uitgebreid aan de Heere verteld hoe Hij een mens bekeert. En het duurde maar, het duurde maar. Een van de bezoekers kreeg het er benauwd onder. Zó benauwd dat hij het binnen niet langer kon uithouden. Het lukte hem om ongemerkt de kamer te verlaten. Teleurgesteld ging hij buiten op een bank zitten. Na een poosje kwam er een man aanlopen, hij was te laat, dacht hij. Maar toen hij de man op de bank zag zitten, vroeg hij verwonderd: ‘Is het nog niet begonnen?’ ‘Nee, het is nog niet begonnen’.

De mannen raakten in gesprek. Het werd een gesprek van hart tot hart. Een gesprek waarin niet een mens centraal stond.

Hoe het verder binnen gegaan is? Dat is niet bekend. Maar de twee mannen hebben mogen ervaren: ‘Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen’. ♦

Päivi Räsänen vrijgesproken

ds. W. Silfhout, Veenendaal

Het Finse parlamentslid Päivi Räsänen is ook in hoger beroep vrijgesproken van groepsbelediging en discriminatie. De zaak is daarmee wellicht nog niet ten einde.

De aanklagers kunnen nog in beroep gaan bij het Finse hooggerechtshof. Toch is de uitspraak door het Hof van Beroep in Helsinki van grote betekenis. Niet alleen voor Finland, maar voor alle Bijbelgetrouwe christenen. Het gaat hier om fundamentele Bijbelse beginselen. Het is te prijzen dat mevrouw Räsänen aan die beginselen vasthoudt, ondanks de smaad die over haar wordt uitgesproken. Gelukkig staat ze daarin niet alleen, want ook een Finse Lutherse bisschop, Pohjola, werd aangeklaagd, omdat hij in 2014 een brochure van Räsänen uitgaf over het huwelijk als door God ingesteld tussen één man en één vrouw. Ook kreeg en krijgt ze veel steunbetuigingen uit alle delen van de wereld.

Vrijheid van godsdienst

De drie rechters van het Hof van Beroep waren unaniem in hun uitspraak. Ze kwamen tot de conclusie dat er geen sprake is van discriminatie, omdat het gaat om de vrijheid van godsdienst. Het gebruik van de term 'zonde' door Räsänen moet volgens deze rechters in een religieuze context worden beoordeeld. Dat de rechters unaniem tot deze conclusie zijn gekomen, geeft moed dat Räsänen ook in een verdere procedure in Finland zal worden vrijgesproken. Reeds eerder, in 2019, werd Päivi Räsänen aangeklaagd omdat ze zich op Twitter had uitgesproken over de steun die de Finse Lutherse Kerk had gegeven aan de lokale Pride (een festival waarin speciaal aandacht wordt besteed aan de positie van de lhbt+-gemeenschap). Daarbij had ze de tekst van Romeinen 1:24-28 gevoegd. Tegen een eerdere uitspraak ging de

► Päivi Räsänen

aanklager in hoger beroep. Nu is zij dus ook in hoger beroep vrijgesproken. Daar mogen we zeer dankbaar voor zijn. Al is daarmee het gevaar dat in Europa de godsdienstvrijheid steeds verder in de verdrukking komt niet geweken.

Hate speech

Er kan immers nog een beroep volgen op het Finse Hooggerechtshof. Ook is door de Europese Commissie een voorstel ingediend om 'hate speech' aan te merken als EU-misdrijf. 'Hate speech' omvat vele vormen van uitingen die om uiteenlopende redenen haat, geweld en discriminatie tegen een persoon of een groep personen bepleiten, aanzetten, bevorderen of rechtvaardigen.

Uiteraard is het aanzetten tot haat of geweld ontoelaatbaar. De beschuldiging tegen het Finse parlamentslid ging vooral over groepsbelediging en discriminatie.

Wanneer 'hate speech' in deze zin strafbaar wordt gesteld, zal het opkomen voor de vrijheid van godsdienst en het uitkomen voor de Bijbelse visie op huwelijk, gezin en seksualiteit al snel als discriminatie worden geïdentificeerd.

Gevaar

Ook als Räsänen in hoger beroep in Finland wordt vrijgesproken, zal een gang naar het Europese Hof van de Rechten van de Mens de zaak verder op scherp zetten. Het gevaar bestaat namelijk dat dit Hof in de beoordeling van de zaak rekening zal houden met voorstellen van de Europese Commissie op het punt van de 'hate speech'. Daarmee zouden fundamentele vrijheden worden aangetast, niet in het minst de vrijheid van godsdienst.

Als het bij het Europese Hof tot een veroordeling komt, zal het niet alleen Räsänen treffen, maar ook ons.

Andere landen zijn volgens Europese regels verplicht uitspraken van het Hof over te nemen.

Hoe lang zal het nog worden getolereerd om in het openbaar uit te komen voor de normen van Gods Woord op het gebied van huwelijk, gezin en seksualiteit? Hoe lang zal het nog toegestaan worden dat van de kansels wordt verkondigd dat het huwelijk een verbond is voor het leven tussen één man en één vrouw? Dat seksualiteit een gave is die ten diepste gestalte krijgt in de huwelijksrelatie? Dat van de Bijbel afwijkende relatievormen als zonde moeten worden aangemerkt?

De wijze waarop mevrouw Räsänen volhardt in het uitkomen voor haar Bijbelse visie op elementaire beginselen roept onze bewondering op. Ze verdient onze steun en ons gebed. Vooral dat laatste. Dat neemt niet weg dat we ook onze steun voor haar tot uitdrukking kunnen brengen. Die heeft ze nodig in afwachting van verdere procedures. Die steun kunnen we betuigen via de website: www.christiancouncilinternational.org/nl/bemoedig-paivi-rasanen.

Ook is gebed nodig voor hen die in de landelijke en Europese politiek met voorstellen op dit punt te maken krijgen. ♦

Regels om van te houden

ds. J.A. Kloosterman en
ds. A.S. Middelkoop

uitg. De Banier; 127 blz., € 12,95.

Augustinus, de rebel van Thagaste, heeft in zijn bewogen leven vaste regels leren waarderen. Regels geven rust en diepgang in het bestaan. De hersteld hervormde predikanten J.A. Kloosterman en A.S. Middelkoop hebben een geslaagde poging gedaan om de regels van Augustinus te vertalen naar onze tijd. De actuele thema's van toen blijken nog steeds herkenbaar te zijn voor jongvolwassenen nu. De zestien korte hoofdstukjes geven veel stof tot nadenken. Om een indruk te geven een paar concrete voorbeelden. Over samenleven: van geven word je rijk. Over het eenzame gebed: hardop bidden met eigen vrije woorden vergroot de betrokkenheid. Over verzorging: vasten leert je voedsel te waarderen en is een prima oefening in zelfbeheersing.

De hoofdstukken bestaan telkens uit: de regel van Augustinus, uitleggende teksten met actuele spits, fundering in Gods Woord en de geschiedenis van de kerk en ten

slotte denk/gespreksvragen. De lijnen naar onze tijd maken het handzame boekje interessant: 'Zeg nee tegen te veel schermtijd en onnodige aankopen'. 'Beter is weinig behoefte dan veel bezit'. Over omgang met mensen van het andere geslacht: 'Met de keus van je kleding zeg je iets over jezelf, geef je een boodschap af. Onderscheid je door een positieve levenshouding'. Dat een jongen 'ridder dan wel rover kan zijn', wordt kort en helder uitgelegd. Je zou willen blijven citeren.

De 'lessen van Augustinus voor jongeren', zoals de ondertitel luidt, geven inspiratie vanuit de Bijbel en belijdenisgeschriften en zijn daarom betrouwbaar en beproefd. De regels zijn niet saai maar geven houvast in een wereld vol chaos. Jongeren op zoek krijgen concrete bezinning mee, de steun die vandaag broodnodig is. Het boekje leest gemakkelijk voor wie zich wil verdiepen in de zin van het leven. En is tegelijk een mooie kennismaking met het gedachtegoed van Augustinus.

We hebben het weleens over denkers en doeners. Welnu, hier is inspiratie voor christelijke denkers die ook doeners willen zijn in een wereld zonder God. Van blijvende waarde om jezelf of anderen cadeau te doen.

P.C. Beeke, Middelburg

Stromen op het droge; het Evangelie voor het Midden-Oosten

Ontmoetingen en projecten
van Stichting Ismaël

uitg. Stichting Ismaël, 50 blz., gratis.

Alle projecten van Stichting Ismaël staan in het teken van de verspreiding van het Evangelie: Gods Woord biedt hoop voor het Midden-Oosten. Daarvan is ook dit jaarverslag over het jaar 2022 een bewijs. Het financiële gedeelte van het jaarverslag beslaat slechts enkele pagina's. Het overige van dit boekje is

bedoeld om de lezer mee te nemen naar het werkterrein van de stichting in het Midden-Oosten. Al lezend krijg je een inkijkje in het leven van christenen in de Arabische wereld. Een aantal projecten wordt toegelicht. Voor kinderen is

er een verhaal dat laat zien hoe getraumatiseerde kinderen geholpen worden in een van de projecten.

Het boekje geeft ook informatie over de manier waarop je een bijdrage kunt leveren aan het werk van deze stichting. Denk aan vragen die leven kunnen over roeping, over taken als vrijwilliger, het verzorgen van avonden en, niet onbelangrijk, hoe je het werk als donateur kunt steunen. En verder, laten we dit werk vooral meedragen in ons gebed.

Dit boekje geeft in al zijn korthed veel mee. Er wordt werk onder de aandacht gebracht dat onze steun waard is. De titel verwijst naar Jesaja 44 vers 3a: 'Want Ik zal water gieten op den dorstige en stromen op het droge'. De Heere geve er de vervulling van, opdat ook heden het water zal stromen op het droge woestijnland en Zijn Naam alle eer ontvangt.

Het boek is aan te vragen via www.stichting-ismael.nl

ds. R.A.M. Visser, Apeldoorn

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen

te Benthuizen,
ds. P.C. Vlot te Krabbendijke;
te Hoogeveen,
ds. F. Mulder te Rhenen.

Bedankt

voor Hardinxveld-Giessendam,
ds. S.W. Janse te Rijssen-Zuid;
voor Oosterland,
ds. G. van Manen te Elspeet;
voor Ouddorp,
ds. P.C. Vlot te Krabbendijke;
voor Rilland-Bath,
ds. J. van Rijswijk te Oud-Beijerland.

VERSLAG VERGADERING CLASSIS KAMPEN 21 SEPTEMBER 2023

Namens de roepende kerk Oudemirdum opent ds. D.W. Tuinier de vergadering op de gebruikelijke wijze. De te memoreren punten zijn de volgende: Oudemirdum herdacht op 9 maart dat de gemeente 90 jaar geleden werd geïnstitueerd. Voor Lelystad was het op 18 april 50 jaar geleden dat de gemeente werd geïnstitueerd. Op 7 mei overleed ouderling M. van de Goot, die vanaf 1995 tot zijn overlijden Oudemirdum heeft gediend. Ds. A. Schot was 25 jaar predikant.

Het moderamen bestaat uit:

ds. A. Verschuure, preses; ds. A. Schot en ds. A.J. de Waard, assessor-preses; ouderling F.J. Verweij en ouderling H. Wobben, scriba; ouderling H. van Dalfsen, quaestor.

Een appelzaak wordt in aanwezigheid van uitsluitend ambtsdragers

behandeld. Hiervan zijn vertrouwelijke notulen gemaakt.

Bij het deputaatschap voor Evangelisatie zal navraag worden gedaan over de al eerder ingediende vraag over de werkgeversverantwoordelijkheid van de classis en van het deputaatschap richting de coördinator van het evangelisatiewerk, in samenhang met de financiering van zijn werkzaamheden. Van de Generale Synode is een schrijven ontvangen over interne eenheid. Tijdens de bespreking daarvan wordt opgemerkt dat ook binnen de classis niet voor alle predikanten de kansel openstaat. Het lijkt goed om met elkaar over eenheid te spreken. Voorgesteld wordt om de notitie op de kerkenraadsvergaderingen te bespreken. De scriba zal ds. G. Clements verzoeken voor de classisambtsdragers in januari of februari een lezing te houden.

De begroting van de Classicale Evangelisatie Commissie (CEC) voor 2024 wordt goedgekeurd. De aanschaf van zonnepanelen voor het evangelisatiegebouw in Leeuwarden is betaald door de gemeente Kampen.

Bij de rondvraag verzoekt Genemuiden om een brief te sturen naar de Pieter Zandt Scholengemeenschap en het Hoornbeeck College om daarmee op te roepen tot blijvend gebruik van de Statenvertaling en niet over te gaan tot vrij gebruik door docenten van de Herziene Statenvertaling. Aldus wordt besloten. Op 7 december wordt de vergadering voortgezet als de appelzaak dan nog dient. Mocht er in tussentijd in deze zaak een oplossing komen, dan vindt de eerstvolgende vergadering plaats

op 21 maart 2024. De roepende kerk is dan Urk. In verband met de verbouwing in Kampen is de vergaderlocatie dan Genemuiden.

Ouderling J. Boonstra van de roepende kerk eindigt op de gebruikelijke wijze, waarna de preses de vergadering sluit.

F.J. Verweij, scriba

AFSCHEID DS. HOGCHEM VAN AALBURG

Vanwege het aannemen van het beroep naar Stolwijk neemt onze predikant, ds. C. Hogchem, afscheid van onze gemeente. De afscheidsdienst is gepland op zondag 3 december om 18.00 uur en wordt gehouden in ons kerkgebouw aan de Polstraat 6. Op zaterdag 2 december is er in ons kerkgebouw om 15.00 uur een afscheidsbijeenkomst waarin enkele toespraken worden gehouden.

Kerkenraad Aalburg

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 279: Het kosterschap in Soest is overgenomen door G.A.M. Dijkshoorn en J.M. van de Poel;
e-mailadres: koster@gergemsoest.nl;
tel. 06-23960539.

RECTIFICATIE

In het verslag van de vergadering van de classis Rotterdam (De Saambinder, 16 november) staat een onjuistheid. Er staat: 'Voor de ontstane vacature voor de Raad van Bestuur van de Vluchtheuvel worden twee kandidaten genoemd...'. Dat moet zijn: de Raad van Advies.

Berichten

AANGEPASTE CATECHISATIE WERKENDAM

Afdeling Werkendam van Helpende Handen biedt mensen met een verstandelijke beperking de mogelijkheid aangepaste catechisatie te volgen.

Die wordt gegeven in de Bethelkerk, Sigmondstraat 49 te Werkendam, op elke derde dinsdagavond van de maand (19.15 uur).

NIEUW PROJECT SIONSKOOR

Het Sionskoor begint in februari aan een derde project. Het gemengde projectkoor is bestemd voor alle leeftijden en zingt t.b.v. ZGG, deputaatschap Israël en JBGG. Dirigent is Peter Wildeman.

Er zijn concerten in Putten, Dordrecht, Yerseke, Hasselt en Rotterdam. Voor repetitiedata, locaties en aanmelden: sionskoor.nl

ZANGAVONDEN

Gouda - Kerk Geref. Gemeente, zat. 9 dec., 19.30 uur, gem. koor Sursum Corda, Jong Sursum Corda, blokfluiten-ensemble Con Brio; diaken P. Bremmer, meditatie.

Lunteren - Bethelkerk, zat. 2 dec., 19.30 uur, Gelders mannenensemble,

jong gem. koor Laudate Deum m.m.v. instrumentalisten; collecte voor evangelisatiepost Bij de Bron te Alkmaar (entree volwassen € 5,- 12 t/m 18 jaar € 2,50, tot 12 jaar gratis; voorverkoop: Laudate-deum.nl).

Middelharnis - Herv. Kerk, vr. 8 dec., 19.30 uur, jongerenkoor Loïs, Delta mannenensemble, Jan Rozendaal, orgel; kaarten via website Peter Wildeman; collecte voor JBGG.

Nijkerk - Kerk Geref. Gemeente, zat. 9 dec., 19.30 uur, gem. koor Magnalia

Dei; collecte voor Israël.

Stolwijk - Kerk Geref. Gemeente, zat. 9 dec., 19.30 uur, psalmzangavond met Vereniging Bovenstem uit Ouderkerk a/d IJssel, spreker M. Nijssse, oud-evangelist in Guinee; collecte voor Bijzondere Noden (Marokko).

Yerseke - Kerk Geref. Gemeente, zat. 9 dec., 19.30 uur, jeugdkoor David, gem. koor Yerseke en mannenkoor Ethan, Vincent Verkamman en Pieter Heykoop, orgel; leiding ds. C. van Krimpen; collecte voor Theologische School.

Kerkdiensten

ZONDAG 3 DECEMBER 2023

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalburg** 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; **Aalst** 14.30 uur ds. G. Pater; **Alblasserdam** 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. M.H. Schot; **Alphen aan den Rijn** 19.00 uur ds. B. Labee; **Apeldoorn** 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Barendrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. M. Joosse; **Barneveld-Centrum** 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; **Barneveld-Zuid** 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Beekbergen** 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; **Benthuizen** 9.30 en 18.00 uur ds. J.W. Verweij; **Berkenwoude** 19.00 uur ds. P.J. de Raaf; **Bodegraven** 10.00 (H.A.) en 19.15 uur ds. W.A. Zondag; **Borssele** 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; **Boskoop** 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Capelle aan den IJssel-West** 10.00 uur ds. G.J. van Aalst en 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **De Valk-Wekerom** 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; **Delft** 10.00 en 16.00 uur stud. J. Kroon; **Den Haag-Scheveningen** 10.00 en 17.00 uur ds. J.B. Zippro; **Deventer** 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; **Dinteloord** 18.30 uur ds. J.J. Tanis; **Dirksland** 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; **Doetinchem** 15.00 uur ds. J. Beens; **Dordrecht** 16.45 uur ds. W.A. Zondag; **Ede** 9.30 en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; **Eindhoven** 15.00 uur ds. A.A. Brugge; **Eispeet** 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; **Enkhuisen** 9.30 en 16.00 uur (H.D.) ds. G. Heijkamp; **Enschede** 15.00 uur ds. S.W. Janse; **Enter** 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Ermelo** 18.30 uur ds. J.B. Huisman;

Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Goes** 9.30 en 18.00 uur stud. J.C. Kriekaart; **Gorinchem** 16.00 uur ds. C. Sonneveld; **Gouda** 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; **Goudswaard** 9.30 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur ds. G.J. Baan; **'s-Gravenpolder** 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. S. Maljaars; **'s-Gravenzande** 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Hardinxveld-Giessendam** 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Hendrik-Ido-Ambacht** 16.30 uur ds. W. Silfhout; **Herkingen** 14.30 uur ds. K. Boeder; **Hoedekenskerke** 14.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Hoofddorp** 18.30 uur stud. W. de Jong; **Houten** 10.00 (H.D.) en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; **Kampen** (locatie: Bovenkerk, Kampen) 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; **Kamperland** 10.00 uur ds. C. Harinck en 14.30 uur stud. J.C. Kriekaart; **Kapelle-Biezelinghe** 10.00 en 16.30 uur ds. J. IJsselstein; **Katwijk aan Zee** 10.00 en 16.00 uur stud. W. de Jong; **Kesteren** 12.30 en 18.30 uur ds. D. de Wit; **Klaaswaal** 18.30 uur ds. M. Joosse; **Kootwijkerbroek** (locatie: Verlengde Parallelweg te Barneveld) 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; **Kortgene** 10.00 en 14.30 uur stud. J. Janse; **Krabbendijke** 9.30 en 18.00 uur ds. P.C. Vlot; **Krimpen aan den IJssel** 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Kruiningen** 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; **Leerdam** 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Leiderdorp** 10.00 en 16.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 15.00 uur ds. G. van Manen; **Lisse** 18.30 uur ds. P. Mulder; **Meeuwen** 15.00

uur ds. H.J. Agteresch; **Meliskerke** 9.30 en 14.30 uur ds. A.E. Brijder; **Middelburg-Centrum** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Karens; **Middelburg-Zuid** 9.30 en 16.00 uur ds. M. Boersma; **Middelharnis** 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; **Mijdrecht** 18.30 uur ds. W. Visscher; **Moerkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. H. Brons; **Naaldwijk** 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **Nieuwdorp** (locatie: Coudorp 41) 9.30 en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse en 14.00 uur ds. C. van Ruitenburch; **Nieuwe-Tonge** 15.00 uur ds. G.J.N. Moens; **Nieuwer Ter Aa** 19.00 uur ds. W. Harinck; **Nieuwerkerk** 15.00 uur (H.D.) ds. M. Blok; **Nijkerk** 9.30 en 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nisse** 15.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Nunspeet** 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. A. Schot; **Oostburg** 15.00 uur ds. S. Maljaars; **Oosterland** 18.30 uur ds. C. Harinck; **Oostkapelle** 16.00 uur ds. M. Karens; **Opheusden** 9.30 en 16.00 uur ds. W. Mouw; **Oud-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Ouddorp** 18.00 uur stud. J. Janse; **Oude-Tonge** 10.00 uur ds. J.J. Tanis; **Oudemirdum** 19.00 uur ds. A. Verschuure; **Poederoijen** 9.30 en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; **Poortugaal** 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; **Poortvliet** 10.00, 14.30 en 18.30 uur stud. R.T. Michielse; **Puttershoek** 14.30 uur ds. G.J. Baan; **Rhenen** 18.30 uur

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE TOEKOMSTIGE DATA GELDT:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

ds. W. Mouw; **Ridderkerk** 9.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 14.30 uur ds. M.H. Schot; **Rijssen-Noord** 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. A.T. Huijser; **Rijssen-West** 9.30 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; **Rilland-Bath** 18.30 uur ds. M. Boersma; **Rotterdam-Alexanderpolder** 16.00 uur (H.D.) ds. H. van der Heiden; **Rotterdam-Centrum** 19.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Rotterdam-IJsselmonde** 9.30 en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; **Scherpenisse** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; **Scherpenzeel** 10.00 en 18.30 uur ds. J. Beens; **Sint Annaland** 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; **Slidrecht** 15.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Soest** 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. W. Visscher; **Spijkenisse** 10.00 uur ds. H. van der Heiden en 18.00 uur ds. W.J. Karels; **Sprang-Capelle** 9.30 en 16.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Stolwijk** 19.00 uur stud. J. Kroon; **Terneuzen** 14.30 uur ds. P.C. Vlot; **Terwolde-De Vecht** 9.30 uur ds. S.W. Janse en 14.30 uur (H.D.) ds. P.D. den Haan; **Tholen** 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Tricht-Geldermalsen** 10.00 en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; **Uddel** 10.00 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Urk** 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; **Utrecht** 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. W. Harinck; **Veenendaal** 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. B. Labee; **Vlaardingenveld** 10.00 (H.D.) en 16.30 uur ds. J.M. Evers; **Vlissingen** 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Waarde** 9.30 en 18.00 uur ds. L. van der Kuijl; **Waardenburg** 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; **Werkendam** 10.00 (H.D.) en

18.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Wierden** 15.00 uur ds. A.T. Huijser; **Woerden** 10.00 en 19.00 uur ds. W. Silfhout; **Wolphaartsdijk** 14.00 uur ds. E. Bakker en 18.00 uur ds. A.E. Brijder; **Yerseke** 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; **Zeist** 10.00 en 18.30 uur ds. J. Schipper; **Zwijndrecht** 9.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Zwolle** 19.00 uur ds. A. Schot.

DINSDAG 5 DECEMBER 2023

Drachten 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Uddel** 19.30 uur (voor de zending) ds. A. Verschuure.

WOENSDAG 6 DECEMBER 2023

Aalst 19.30 uur ds. W. Mouw; **Barneveld-Zuid** 19.30 uur ds. J. van Laar; **Berkenwoude** 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Brakel** 19.30 uur stud. W. de Jong; **Leiderdorp** 19.30 uur ds. P. Mulder; **Meeuwen** 19.30 uur ds. M.G. van Middendorp; **Nieuwe-Tonge** 19.30 uur ds. G. Pater; **Ooltgensplaat** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Oosterend (Texel)** 19.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Oosterland** 19.30 uur ds. E.J. Boudewijn; **Puttershoek** 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Rijssen-Zuid** 19.30 uur ds. S.W. Janse; **Soest** 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **Sprang-Capelle** 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; **Terneuzen** 19.30 uur ds. W.J. Karels; **Uddel** 14.00 uur (huw.bev.) ds. C.A. van Dieren; **Veenendaal** 19.30 uur ds. B. Labee; **Westzaan** 18.30 uur (huw.bev.) ds. H.J. Agteresch; **Zeist** 19.30 uur ds. E. Bakker; **Zwolle** 19.30 uur ds. M. Joosse.

DONDERDAG 7 DECEMBER 2023

Aalburg 19.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Alblasserdam** 19.30 uur ds. G. van Manen; **Barendrecht** 19.30 uur ds. M. Joosse; **Bodegraven** 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Goudswaard** 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Hardinxveld-Giessendam** 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; **Krabbendijke** 15.00 uur (huw.bev.) ds. P.C. Vlot; **Naaldwijk** 19.45 uur ds. A. Schot; **Ouddorp** 19.30 uur ds. J.W. Verweij; **Rhenen** 19.30 uur (voor de zending) ds. G. Pater.

VRIJDAG 8 DECEMBER 2023

Tholen 15.30 uur (huw.bev.) ds. C. van Ruitenburg.

ZATERDAG 9 DECEMBER 2023

Dordrecht 10.30 uur (Dovendienst) ds. W. Harinck.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 3 DECEMBER 2023

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.30 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 9.30, 12.00 (Bijbeluur) en 16.00 evang. J. Krijgsman; **Merksem** (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; **Rotterdam** (Gouwstraat 36b) 14.00 uur evang. M. Rozema; **Scheveningen** (Keizerstraat 177) 14.30 uur evang. M. van Velden; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.30 (Bijbeluur) en 16.00 evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Jong stel zoekt **koopwoning** in omgeving **Kampen - IJsselmuiden - Genemuiden**. Max. € 300.000. Wie kan ons helpen? 0657271705

Te koop in Nunspeet: vrijstaande woning A+++ 4 slaapkamers **Munnik18.nl**

Te huur: woonruimte voor werkende vrouw, **Barneveld**. Tel. 06-54398804

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Tevens voor mediation en zakelijke advisering.

Drs. J.C. de Jonge en mw. drs. M.J. de Jonge - Brouwer.

44 R I-straat 2, 4051 AR Ochten
0344 - 667042 of info@rpederland.nl

www.rpederland.nl

Zaltbommel (Grote Kerk)
Zaterdag 9 december 2023
Psalmzangavond met bovenstem
Aanvang: 19.00 uur
Leiding: Ds. Heemskerk uit Uddel
Orgel: Arthur de Jong
Collecte: GBS (Bijbelverspreiding)
Toegang vrij | Opname Familystream

Rouw, eenzaam, beperking, eenverdiener of armoede? Stichting kleinesteun.nl 06-34180256. Tevens gezocht: **(jonge) maatjes, gastadressen en donateurs!**

Ga je mee **kamperen met andere christelijke gezinnen** in de Zuid-Franse Alpen? Leuke activiteiten en zwembad. Welkom! www.kamperenmetelkaar.nl

Wij zijn op zoek naar:

**Teamleider
onderbouw**

**Teamleider
bovenbouw**

minimaal 2 dagen per week
(uitbreiding met lesgevende taken is mogelijk)

Facilitair medewerker
20-25 uur per week

**Calvijnsschool
Ederveen**

werkenbijcalvijnsschoolederveen.nl

VACATURES

Buroinfra
INGENIEURSBUREAU CIVIELE TECHNIEK

Wij zijn een Zeeuws adviesbureau voor grond-, weg- en waterbouw. Klanten kunnen bij ons terecht voor advies, werkvoorbereiding, meetwerk en begeleiding tijdens de uitvoering.

Wij zoeken:

TEKENAAR 32-40 uur

TOEZICHTHOUDER 32-40 uur

Meer informatie?
www.buroinfra.nl
info@buroinfra.nl
of bel Frans Bart:
06-43833684

EEN KIKKJE IN DE 'KEUKEN' VAN DE PREDIKANT

In het boek 'Preken is een liefdedienst' vertellen 15 predikanten over de weg naar het predikambt, de voorbereiding op de preek, toelevens naar de zondag en tal van andere aspecten van de prediking.

Aan het woord komen o.a. de predikanten: J.M.D. de Heer, A.T. Huijser, G. Kater, A. Kort, J. Schipper. 304 pagina's € 19,95

'Tot Zijn dienst bereid', 15 gesprekken over het werk in Gods Koninkrijk. O.a. De roeping tot het ambt (curatorium), zending, evangelisatie, gevangenenpastoraat, het ambt aller gelovigen. Met o.a.: ds. J.J. van Eckeveld, ds. G.J. Baan, J. Krijgsman, H. Bor € 5,-

'Verwachten wij die grote dag?' Bezinning op de christelijke toekomstverwachting. Met o.a. de predikanten: E. Hakvoort, W. Harinck, C.J. Meeuse, J. van Rijswijk € 22,50

Bestellen: Adriaan van Belzen: belzen@filternet.nl / 0342 - 78 55 30

De Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft als doel individuele en collectieve voorlichting geven aan en belangenbehartiging van gemoedsbezwaarden tegen verzekeringen.

Voor € 10,00 per kalenderjaar bent u donateur van de stichting en steunt u haar werk. U krijgt dan de door de stichting opgestelde praktische en principiële brochures gratis toegezonden. Ook ontvangt u enkele keren per jaar een nieuwsbrief met daarin actuele informatie.

Telefonische vragen en donateuraanmelding tijdens kantooruren:
0488 - 44 91 54, of via e-mail:
voorlichting@gemoedsbezwaarden.nl

**Praktijk
den Uijl**

- ♥ HULPVERLENING
- ♥ COACHING
- ♥ TRAINING
- ♥ TOERUSTING

Nieuwerkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke

T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl
I www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

De training voor voorgangers is van groot belang voor Cubaanse broeders. We hebben te maken met veel beperkingen.

SEZ
Spaanse Evangelische Zending

Steun theologische scholen in Cuba en Spanje.

NL65 RABO 0301 9573 63 o.v.v. 'Najaarsactie'

De SEZ helpt theologische scholen in Cuba en Spanje door financiële steun aan Bijbelgetrouwe docenten, het verstrekken van studieboeken aan studenten, docenten en bibliotheken, en het voorzien in hulpmiddelen zoals printers.

www.sez.st/najaarsactie

Doneer nu

Admodum

Jouw onderneming topfit!
Ben jij op zoek waar je kan verbeteren?

SCAN DE QR-CODE →

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER
 Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641 E info@phvanderleer.nl
 M 06 - 46376232 W www.phvanderleer.nl

Vloeren | Wandbekleding | Raambekleding

Word jij onze nieuwe collega?

Commercieel medewerk(st)er

Vind je het leuk om:

- * klanten te adviseren
- * offertes uit te werken
- * bestellingen te plaatsen
- * de klant van begin tot oplevering te informeren?

Heb je nog geen ervaring binnen ons vakgebied? Als je graag wilt leren ben je ook van harte welkom!

Stuur je CV naar
 directie@woondecorgouda.nl
 of bel voor meer informatie:
 Arjan Hollemans 0652547143

Lange Tiendeweg 80, Gouda | woondecorgouda.nl

WOON Decor

Vacature

FRONT-/BACKOFFICE MEDEWERKER

Van Lienden & Kooistra
 accountants en adviseurs voor familiebedrijven

vlkadvisers.nl Barneveld | Rhenen

+ werkmetailent®

Ontmoet ons op hét Christelijk Loopbaanevent!

Thema:
'Wat is wijsheid?'

Vrijdagmiddag **5 januari** én
 zaterdag **6 januari 2024**

 AFAS in Leusden

Het event wordt georganiseerd door het Reformatorisch Dagblad en WerkMetTalent en zit vol met lezingen, workshops en een banenmarkt voor inspirerende ontmoetingen.

Zien wij jou daar?

Ga voor meer informatie naar
 christelijkloopbaanevent.nl

www.werkmetailent.nl

PROCESOPERATORS M/V uitgenodigd bij **InSus B.V.** in Duiven. Samen duurzame isolatie produceren. Schoon werk, nieuwe fabriek, hecht team.

Jij gaat het verschil maken! Kom kennis maken en vrijblijvend een dagje meelopen, welkom! Bel of app met Peter Hoekman 06-27018985.
www.insus.nl/vacatures/

Wij verzorgen alléén begrafenis in elke woonplaats in Nederland, maar voornamelijk op de Veluwe, in Kampen en omgeving en in Rijssen en omgeving.

Dag en nacht bereikbaar en béschikbaar.

Regio Kampen, IJsselmuiden, Genemuiden
Ditmar Markusse T 038 33 323 83

Regio Rijssen, Enter, Wierden
Benny Vos T 0548 540 053

Anja van den Belt - van den Dijk, Contactpersoon/verzorgdame

Regio Veluwe en omliggende gebieden
Johan van Lagen, Benny Vos & Mark Vos T 0577 401 689

Vertrouwd verzorgd

www.begrafenisverzorgingvos.nl

Nieuw in de Alblasserwaard!

VERGADEREN | OVERNACHTEN | GENIETEN

0183 - 741 030

WWW.MARIAHOEVE-HOORNAAR.NL

Familystream

**De grootste
reformatorische
muziek- en
luisterboekcollectie**

Luister nu gratis 1 maand mee!

Ontdek hoe het werkt op
www.familystream.nl

Uw trouwtekst in hout uitgesneden?
Tel. 0418-551383
www.houtsnijwerk.nl

DE SPECIALIST IN:

- DIGITALE ORGELS
- ZAAL- EN KERKORGELS
- HAUPTWERKORGELS
- VERHUUR

NIEUWERKERK A/D IJSSEL
Vrijheidslaan 55

KRABBENDIJKKE
Oostpolderweg 1s

0180 31 56 52 | WWW.STOLKORGELS.NL

HUIB RUIJGROK

ERFRECHT & NALATENSCHAPPEN

**Juridisch advies en administratieve
en praktische hulp bij:**

- nalatenschappen
- testamenten
- erfbelasting
- executele en
conflictbemiddeling

Burg. Houtkoperweg 7 4033 BJ Lienden
T 0344 745 104 M 06 19452290
info@huibruijgrok.nl www.huibruijgrok.nl

**'Specialist in
vloertegels,
wandtegels en
PVC vloeren'**

Energieweg 8c | 4231 DJ Meerkerk | 0183 - 35 42 25 | kroonvloereninsteen.nl

**Maakt u
Happiness
gelukkig?**

Doneer
**4 kinder-
bijbels** voor
€ 20

Haar naam betekent geluk. Maar daar is weinig van te merken in het leven van dit meisje. Als jongste van negen kinderen, was ze al op zesjarige leeftijd wees.

Dankzij uw gift krijgen kinderen als Happiness onderwijs, horen ze over de Heere Jezus, en hebben zij een toekomst. Gelukkig!

**Uw decemborgift
wordt verdubbeld!**
Scan de QR-code
en doneer!

Stéphanos
www.stephanos.nl

Uw gift is welkom op NL74 RABO 0335 3074 50
of via de QR code. Of word sponsor via
stephanos.nl/ikhelp

ANBI

Bent u ook op zoek naar mooie **raambekleding**? Wij komen vrijblijvend bij u thuis adviseren! We nemen naast veel kleur en stofstalen ook jarenlange ervaring mee. Bel Jan op 06-36294314 of kijk op **wiltraamdecoratie.nl**

**begrafenisverzorging
Den Hollander**

- Alleen begravenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

☎ 010 - 460 05 09

✉ info@tdenh.nl

🌐 www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Acidophilus Plus (NeoLife) - probioticum:* ondersteunt een goede darmwerking

* verhoogt de weerstand tegen ongunstige bacteriën en schimmels
Dec-aanb. | Kommie 0634826766
www.naturalhealthproducts.nl
Kortingscode: **pro12**

Terlouw Parket Ede, voor het leveren, leggen en renoveren van **houten vloeren**.
Bel Kees Terlouw op 06-24241402 of mail naar info@terlouwparket.nl

Mooie vakantiestek boeken?

De christelijke vakantiesite voor huur en verhuur.
Kijk op **www.mijnvakantiestek.nl**

Begrafenisverzorging M. van Hees
078-6762273

Persoonlijke begeleiding en aandacht staan bij ons centraal.

Altijd en overal te ontbieden.

Vanuit christelijke overtuiging verzorgen wij alleen begravenissen.

Hoeksche Waard en omgeving
vanheesbegrafenisverzorging@gmail.com
www.begrafenis-hoeksewaard.nl

Gastopvang Stichting de Vluchtheuvel

Soms is het nodig dat een kind een poosje afstand neemt van de thuissituatie. Bijvoorbeeld omdat het thuis niet lekker loopt. Dit kan ook gelden voor jongeren of (jong)volwassenen. Denk dan eens aan **gastopvang**.

Voor algemene informatie, een hulpvraag of voor aanmelding als gastgezin kunt u contact opnemen met onze coördinatoren:

➔ **Regio Oost**
Jeannine Hendriksen
06 - 21386673 • jhendriksen@stichtingdevluchtheuvel.nl

➔ **Regio Noord-West & Zuid-West**
Gerda van Es
06 - 15377676 • gvanes@stichtingdevluchtheuvel.nl

➔ **Regio Zeeland**
Caroline Meulmeester
06 - 27074115 • cmeulmeester@stichtingdevluchtheuvel.nl

De Vluchtheuvel
Christelijke psychosociale hulpverlening

De specialist in het milieubewust isoleren van uw woning

**PROFIJT
ISOLATIE**

Energiestraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

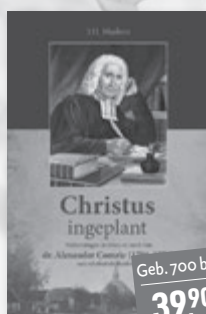
Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

Profiteer nu!! landelijke subsidie

www.profijtisolatie.nl

Nieuw verschenen *bij Gebr. Koster*

Versijnt binnenkort

Geb. 700 blz
39,90

**J.H. Madern
Christus ingeplant**

Verkenningen in leven en werk van dr. Alexander Comrie (1706-1774) een scholastiek theoloog.
De auteur gaat, naast een beknopte biografie, in op Comrie's eigen werken en de vertalingen van andere theologen die hij verzorgde.

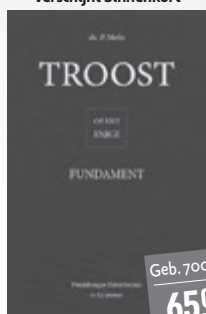
Na 31 dec. 2023 € 44,90

Geb. 127 blz
15,90

**J. van 't Hul
Koningin van Perzië**

In het boek Esther wordt Gods Naam niet één keer genoemd. Toch is God Degene Die op iedere bladzijde nadrukkelijk aanwezig is. Zijn hand schrijft deze geschiedenis.

Geb. 700 blz
65,00

**Ds. P. Melis
Troost op het enige Fundament**

Een volledige verklaring en toepassing van de Heidelbergse Catechismus in 52 preken. Op de hem kenmerkende, evenwichtige wijze heeft ds. Melis de leer die naar de Godzaligheid is, de gemeenten voorgehouden.

Geb. 380 blz
15,90

**Bijbels Dagboek
Bij het geopende Woord**

Per maand wordt een onderwerp behandeld, zoals: David, Jozua, enz. De stukjes zijn kort en er is een duidelijk lettertype gebruikt. Een dagboek voor het hele gezin! M.m.v. o.a. ds. G.J. van Aalst, ds. K. Boeder, ds. P.D. den Haan ea.

Geb. 185 blz
17,50

**Ds. B.J. van Boven e.a.
Druiven van de wijnstok**

52 meditaties
Meditaties van ds. B.J. van Boven, ds. W. Hage en ds. G. Mouw, waarbij rekening is gehouden met het kerkelijk jaar.

Uitgeverij Boekhandel

Gebr. Koster
Nairacstraat 17, Barneveld
tel. 0342 - 41 69 86

Welkom in onze winkel, of bezoek onze webshop gebrkoster.nl

verkrijgbaar bij de boekhandel

Ruime **vakantiewoningen** in de mooie Duitse Pfalz nog vrij met kerst en jaarwisseling! Komt u bij ons uw vakantie doorbrengen? Meer info: www.beth-etham.de of 0049-6385-9255577 (vaste net) of 0049-151-57262272 (mobiel met whatsapp) voor meer informatie. We spreken Nederlands!

buitenpraktijk Mark.

Buiten is er ruimte.
Ruimte voor gesprek, ruimte voor jou.

Psychosociaal therapeut
mark@buitenpraktijkmark.nl

+31 (0)6 53 29 69 57
buitenpraktijkmark.nl

HARKES
Begravenissen

harkesbegravenissen.nl
0172 - 21 21 22

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

bijzondere noden
handen van de kerk

STEL AL UW VRAGEN OVER OORLOGSHULP IN GAZA & OEKRAÏNE

Livestream Donderdagavond 7 december 19.30-20.00

Spreek ook met onze Oekraïense gast Azat Azatyan:
Gevangen, gemarteld en toch weer getuigen aan het front

Praat mee op
bijzondere-noden.nl/livestream

Bewuste keuze

Colofon

Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten
Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. B. Labee
Redacteuren: ds. G.J. van Aalst, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers, boeken ter recensie en vragen voor de rubriek 'Vraag en antwoord' naar:

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierderer 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan Verloop drukkerij:
Ohmweg 31, 2952 BD Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandag-morgen 9 uur.

Advertenties € 1,90 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:
IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen:
voor Nederland: € 15,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165,
USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 651 2320
E amberman47@gmail.com

Enkele handige websites

Gereformeerde Gemeenten:
Algemeen: www.gergeminfo.nl
(doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin:
www.gemeenteengezin.nl
Studenten: www.werkgroepstudenten.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Jeruzalem

In de Middelburgse binnenstad staat een huis met een bijzondere naam: 't Vervallen Jeruzalem'. Wat bedoelden de bewoners daarmee?

Het zullen wel joden of christenen geweest zijn die hier gewoond hebben. In elk geval wisten ze van Jeruzalems val in het jaar 70, toen Titus en de Romeinen de tempelschatten wegroofden. Jeruzalem verviel tot een ruïne. Zou dit het einde van het joodse volk zijn? Die vraag is vaak gesteld. Farao, Haman, Herodes, Hitler. En nu: Hamas.

Mijn kerkgeschiedenisverhalen eindigden altijd positief. Hoe de Heere Zijn kerk vergadert, beschermt en uitbreidt. 'Het bloed van de martelaren is het zaad der kerk'. Gods werk gaat door! Maar toen de val van Jeruzalem aan de beurt was, lukte het echt niet. Ik zag bloed, tranen en het trieste einde: Jeruzalems ondergang, een brandende puinhoop. Wat moet je daarmee? Daar kwam bij dat Gerrit, op de voorste bank, slecht luisterde, storende geluiden maakte en wegdroomde in zijn eigen wereldje. Tot het droevige verhaal uit was. Ik wist geen passende slotpsalm te bedenken en vroeg de kinderen om een idee. 'Wie?' En wat gebeurde? Werkelijk, Gerrit zat rechtop in zijn stoel en zei resoluut: 'Psalm 147 vers 1'. Met verwondering en schaamte zong ik mee: 'Hij wil Jeruzalem herbouwen; vergaren en in vree doen leven, hen die uit Isrel zijn verdreven'. Jawel, Gerrit had álles gehoord en de les beter begrepen dan zijn meester.

Velen vragen zich af: hoe zal deze verschrikkelijke oorlog nog aflopen voor Israël? Voor ons mag dat geen vraag meer zijn. Hij zal 't vervallen Jerusalem' herbouwen! Al smaalt de vijand: 'Komt, en laat ons hen uitroeien, dat zij geen volk meer zijn; dat aan de naam Israël niet gedacht worde...'. Gods kind weet beter. 'Opdat zij weten, dat Gij alleen met Uw Naam zijt de HEERE, de Allerhoogste over de ganse aarde'. ♦

Leestip: Psalm 83

P.C. Beeke, Middelburg

Uit:

Het levenslied van Robert

Moeder McCheyne kijkt haar zoon bezorgd aan.

'Robert, wat heb je toch? Je loopt ergens mee. Is er... is er misschien een meisje in je leven?'

'Een meisje? Ik weet niet of een huwelijk voor mij is weggelegd, moeder. Ik denk dat ik niet oud zal worden'. Hij zucht. 'Er is iets anders. Ik ben zo bezet met gedachten en gebeden voor het volk van Israël, het oude bondsvolk. U weet toch dat ik lid ben van de commissie die zich verdiept in de toestand van de Joden in Palestina en Europa? Nu ik in Edinburgh ben, voer ik vaak gesprekken met de secretaris van deze commissie. Ik denk dat ik vanmiddag weer een poosje naar hem toe ga'.

Zijn moeder kijkt hem sprakeloos aan. 'Het oude bondsvolk of je gemeente. Wie heeft de eerste plaats in je hart?'

Aan tafel legt hij in een hartroerend gebed de noden van de gemeente, van het volk Israël en van hen persoonlijk neer. Maar moeder krijgt geen antwoord op haar vraag wie de grootste plaats in zijn hart heeft.

Dezelfde middag gaat Robert naar zijn vriend, de secretaris van de commissie die zich met Israël bezighoudt. 'Fijn dat je er bent, Robert, er zijn weer nieuwe ontwikkelingen. Het lijkt ons het beste dat er enkele predikanten zelf naar Israël gaan, om te zien hoe het met het Joodse volk gaat. Er zijn namen van predikanten gevallen, waaronder ook jouw naam. Het zou wellicht goed voor je gezondheid zijn, een heel ander klimaat en heel andere gedachten. Wat denk je ervan?'

Robert haalt diep adem. Het lijkt of de woorden uit Jesaja terugkomen: 'Maak u op, word verlicht!' Hij geeft niet dadelijk antwoord.

'Ik ken je liefde voor het volk der Joden. Of heeft je gemeente de eerste plaats in je hart?' houdt de vriend aan.

'Dat vroeg mijn moeder ook al! Wat moet ik daar nu op antwoorden?' roept Robert. 'Ik zal advies aan mijn huisarts vragen'. ♦

Vraag ^{en} antwoord

door
ds. Labee

Zó wil ik het (I)

Is het mogelijk iets te schrijven over een laatste wilsbeschikking?

Vergankelijkheid

'En wij allen vallen af als een blad', lezen we in Jesaja 64 vers 6b. Wat we nu in de natuur letterlijk zien gebeuren, is ook waar voor het gevallen mensengeslacht. Die ernst en werkelijkheid zou ieder mens wel dagelijks moeten bezeten. Op weg en reis naar onze eeuwige bestemming is een 'haasten en spoeden om ons levens wil' geboden. De apostel Paulus schrijft in de tweede zendbrief aan Korinthe, in hoofdstuk 5, over de persoonlijke hoop der zaligheid als zijn lichaam gebroken zal worden. Maar dan klinken ook die bewogen woorden: 'Wij dan, wetende den schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof' (vers 11a). En verder in dit hoofdstuk klinkt het: 'Zo zijn wij dan gezanten van Christuswege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christuswege: Laat u met God verzoenen' (vers 20).

Deze kernboodschap moet steeds weer klinken tot elke hoorder. Maar het is daarna niet verkeerd dat we ook spreken en nadenken over onze begrafenis. Een kerkenraad vroeg met name om dat laatste eens onder de aandacht te brengen. De praktijk leert regelmatig dat familie geen enkele band meer heeft met de wijze waarop een christen wil dat men zal handelen: een begrafenis. Soms wordt zelfs weleens geproefd dat men probeert om de gemeente met de predikant en/of kerkenraad er helemaal buiten te houden. Of men probeert toch allerlei 'wereldse' gebruiken in te voegen bij de rouwdienst en de begrafenis.

Maar ook het - soms zo plotselinge - afreizen van een geliefde stelt voor vragen: wat zouden toch zijn of haar gedachten geweest zijn over de gang van zaken rond condoleren en begraven? Nadrukkelijk willen we het opstellen van een laatste wilsbeschikking onder de aandacht brengen. Na het onderstrepen dat de belangrijkste vraag eerst moet wegen: 'Mijn ziel, doorziet gij uw lot, hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God', is het verstandig om wat zaken op papier te zetten.

Verantwoordelijkheid

Onder meer via ons Kerkelijk Bureau in Woerden kan een dergelijke wilsbeschikking voor een gering bedrag worden aangeschaft. Deze wilsbeschikking is destijds opgesteld door de identiteitscommissie van de Stichting Cedrah. Ook de 'eigen' begrafenisondernemers kunnen (meestal kosteloos) een dergelijk boekje bezorgen of zelfs helpen met invullen en het maken van keuzes. Omdat er geen wettelijke verplichting is om de wensen van de wilsbeschikking in te willigen, zouden we dat laatste bij te verwachten moeilijkheden aanbevelen. Persoonlijk hebben we het meegemaakt dat kinderen na het sterven van een oude moeder lieten weten dat de wilsbeschikking waarschijnlijk in een kluis was opgeborgen waarvan de sleutel onvindbaar scheen... Aangrijpend waren vervolgens de keuzes die deze onkerkelijke kinderen maakten. Het nadrukkelijk vragen van een onder ons 'vertrouwde' begrafenisondernemer met wie al afspraken gemaakt zijn, kan zoveel voorkomen. En waar we kunnen, mogen we onze verantwoordelijkheid niet ontlopen. Maar ook de eventuele spanning die onder 'gemengde' nabestaanden hoog kan oplopen, kan hiermee weggenomen worden. Wellicht mag in alle eenvoudigheid op deze wijze in een rouwdienst nog één keer voor onkerkelijke, randkerkelijke, anders-kerkelijke of hoog-kerkelijke familie het Woord van God klinken. Woorden over de dood en het leven, over de leugenaar van den beginne en over de Vorst van het Leven.

Graag komen we op een volgende achterpagina nog terug op de keuzes die in een dergelijke wilsbeschikking gemaakt kunnen worden.

Lezer(es), bent u bereid? Voorbereid, door over deze zaken na te denken? Allermeeest in de diepe zin werkelijk bereid, door het wonder van Gods genade? ♦

► Heb jij/hebt u ook een vraag?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.